niepalących. Stwierdzono następnie, że codzienne podawanie tym kobietom witaminy C w dawkach 500 mg dożylnie nie normalizowało poziomu kwasu askorbowego w ich mleku. Natomiast zaprzestanie palenia – powodowało natychmiastową normalizację stężenia witaminy C w ich mleku.

Podsumowując można stwierdzić, że prof. Venulet i jego współpracownicy wykazali, że narażenie na dym tytoniowy powoduje znaczne obniżenie poziomu witaminy C w ustroju – we krwi i w narządach, co może wiązać się z określonymi zaburzeniami ich czynności. Dym tytoniowy upośledza odporność ustroju i zmniejsza jego wydolność fizyczną.

Należy podkreślić, że wiele wyników późniejszych badań w pełni potwierdziło znaczenie palenia tytoniu i jego wpływ na stężenie witaminy C.

Wiele późniejszych prac i monografii m.in. Larsona, Haaga i Silvette'a podkreśla pionierską wartość prac prof. Venuleta.

Istotnie, patrząc z perspektywy kilkudziesięciu lat wartość tych prac należy oceniać jako istotny wkład polskiej medycyny w literaturę światową.

STRESZCZENIE

Przedstawiono i omówiono prace prof. dr Franciszka Venuleta, kierownika Zakładu Patologii Ogólnej Akademii Medycznej w Łodzi i jego współpracowników dotyczące wpływu dymu tytoniowego na organizm ludzki i zwierząt ze szczególnym uwzględnieniem wpływu na witaminę C.

Prof. F. Venulet i jego współpracownicy wykazali, że dym tytoniowy upośledza odporność ustroju i zmniejsza jego wydolność fizyczną jak również powoduje znaczne obniżenie poziomu witaminy C w ustroju – we krwi i w narządach.

Prace prof. F. Venuleta i jego współpracowników dotyczące wpływu dymu tytoniowego i palenia tytoniu na poziom witaminy C należy uznać za istotny wkład polskiej medycyny do medycyny światowej.

Slowa kluczowe: palenie tytoniu, witamina C, układ immunologiczny

Andrzej Danysz

Professor Franciszek Venulet – the pioneer of polish scientific studies on the effects of tobacco smoking on the state of health

SUMMARY

The paper reviews activities and achievements of Prof. Franiszek Venulet, Head of the Department of General Pathology of the City of Lódź Medical Academy (1945-1962) and his collaborators with regard to the influence of tobacco smoke on humans and animals.

Prof. Venulet and his colleagues have revealed that the tobacco smoke decreases the immunology defense of organism and its physical efficiency. In addition, tobacco

smoking results in the significant decrease of the vitamin C level in the blood and other body organs.

The works of Prof. Venulet and his collaborators, in particular concerning the influence of tobacco smoke on the vitamin C level, constitute the outstanding contribution of Polish medical science to the world medicine.

Key words: tobacco smoke, vitamin C, immunology system

PIŚMIENNICTWO

1. Czerski K.: Wpływ dymu tytoniowego na gruźlicę doświadczalną. Pol. Tyg. Lek. 1959: 14; 2279-2282.
2. Danysz A., Dmochowski J.: Wpływ zatrucia dymem tytoniowym na wydolność fizyczną. Patol. Pol. 1958: 9; 215-220.
3. Danysz A., Dmochowski J.: Wpływ dymu tytoniowego na czynność mięśni prążkowanych. Acta Physiol. Pol. 1957: 8; 308-309.
4. Danysz A., Dmochowski J.: Badania nad wpływem składników dymu tytoniowego na czynność mięśni prążkowanych. Patol. Pol. 1959: 10;1-11.
5. Danysz A. Skupiński S.: Wpływ nikotyny i bibułki papierosowej na poziom kwasu askorbowego w narządach żab i moczu myszy. Przegl. Lek. 1955: 11; 314-315.
6. Dmochowski J., Danysz A.: Wpływ dymu tytoniowego na wydolność fizyczną. Acta Physiol. Pol. 1957: 8; 312-313.
7. Guzek J.W., Profesor Franciszek Venulet (1878-1967) – w 15-lecie śmierci. Arch. Hist.Med. 1982: 45; 27-38.
8. Harmsen H.: The annual course of vitamin C plasma level in medical staff: its dependence on nutrition, way of work, and abuse of nicotine. Deut. Med. Wschr. 1941: 67; 790-795.
9. Hogler F.: The problem of harm due to nicotine. Wien. Med. Wschr. 1943: 93; 309-312.
10. Kadłubowski R.: Wpływ wyciągów z tytoniu na aktywność fagocytarną leukocytów. Acta Physiol. Pol. 1950a: 1; suppl., 93-94.
11. Kadłubowski R.: Wpływ wyciągów z tytoniu na aktywność fagocytarną palaczy tytoniu. Pol. Tyg. Lek. 1950b: 5; 1654-1657.
12. Lausz H.: Wpływ składników dymu tytoniowego na nabłonek migawkowy. Otolaryng. Pol. 1957: 11; 171-174.
13. Lickint F.: Tabak und Organismus. Hippokrates-Verlag, Stuttgart 1939.
14. Moskwa Z.: Wpływ dymu tytoniowego na rozwój kijanek i dorosłych żab. Med. Dośw. Mikrobiol. 1951: 3; 105-108.
15. Moskwa Z., Niepolomski W.: Powstawanie nowotworów u białych myszy pod wpływem dymu tytoniowego. Przegl. Lek. 1950: 6; 746-748.
16. Strauss L.H., Scheer P.: The influence of nicotine on the metabolism of vitamin C. Ztschr. Vitaminforsch. 1939: 9; 39-48.
17. Venulet F.: Hermful effects of tobacco smoking by ascorbic acid deficiency. Med. Klinik 1954: 49; 959-962.
18. Venulet F.: Tobacco smoking and ascorbic acid. Endokrinologie 1953b: 30;345-351.